

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 18789

Tarih : 01.07.2026

10/4345

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de giderek derinleşen çalışan yoksulluğunun nedenlerinin araştırılması, ücret politikalarının çalışanların yaşam koşulları üzerindeki etkilerinin incelenmesi, yüksek enflasyon ve gelir dağılımındaki bozulmanın emekçiler üzerindeki sonuçlarının ortaya konulması, bölgesel eşitsizliklerin çalışan yoksulluğuna etkisinin değerlendirilmesi ve çalışanların insan onuruna yaraşır yaşam koşullarına ulaşmasını sağlayacak kamu politikalarının belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Serhat Eren

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'de son yıllarda yaşanan yüksek enflasyon, hayat pahalılığı ve ücretlerin alım gücündeki hızlı gerileme, çalışan yoksulluğunu ülkenin en önemli sosyal ve ekonomik sorunlarından biri hâline getirmiştir. Çalışmanın yoksulluktan çıkış yolu olması beklenirken, giderek daha fazla çalışan tam zamanlı istihdamda yer almasına rağmen temel ihtiyaçlarını karşılamakta güçlük çekmektedir. Bugün Türkiye'de sorun yalnızca işsizliğin yüksek olması değildir. Giderek daha fazla yurttaş çalıştığı hâlde yoksulluktan kurtulamamakta, ücretli istihdam yoksulluğu önleyen değil, yoksulluğun içinde yaşamayı zorunlu kılan bir yapıya dönüşmektedir.

Birleşik Metal-İş Sınıf Araştırmaları Merkezi (BİSAM) tarafından açıklanan Haziran 2026 verilerine göre dört kişilik bir ailenin yalnızca sağlıklı ve dengeli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması, yani açlık sınırı 35 bin 759 TL'ye ulaşmıştır. Buna karşın 2026 yılı için belirlenen net asgari ücret 28 bin 75 TL olarak uygulanmaktadır. Başka bir ifadeyle net asgari ücret, açlık sınırının yaklaşık yüzde 22 altında kalmaktadır. Öte yandan Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ) tarafından açıklanan son araştırmaya göre dört kişilik bir aile için yoksulluk sınırı 114 bin TL'yi, bekâr bir çalışanın yaşama maliyeti ise 45 bin TL'yi aşmıştır. Bu veriler, çalışanların önemli bir bölümünün elde ettiği gelirin insan onuruna yaraşır bir yaşam için gerekli asgari koşulları karşılamaktan uzak olduğunu göstermektedir.

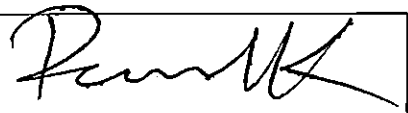
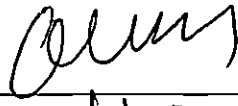
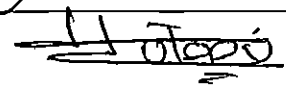
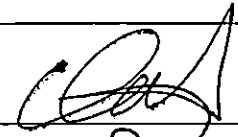
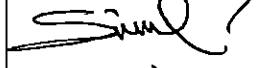
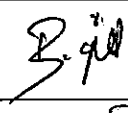
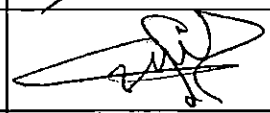
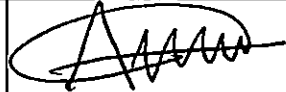
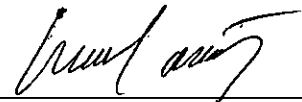
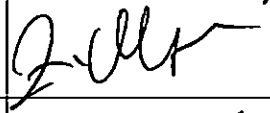
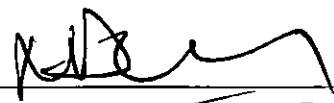
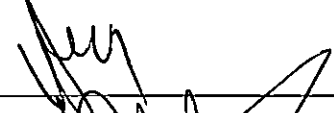
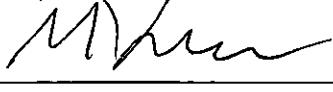
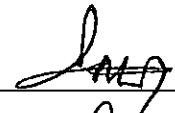
Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan veriler, gıda başta olmak üzere temel tüketim harcamalarındaki fiyat artışlarının sürdüğünü ortaya koymaktadır. Aynı dönemde geniş tanımlı işsizliği ifade eden atıl işgücü oranının yüzde 31'e yaklaşması, çalışma yaşamındaki yapısal sorunların derinleştiğini göstermektedir. İş bulabilenlerin önemli bir bölümünün düşük ücretlerle çalışmak zorunda kalması, istihdamın tek başına yoksulluğu ortadan kaldırmaya yetmediğini açıkça ortaya koymaktadır. İşsizlik ile çalışan yoksulluğunun aynı anda derinleşmesi, emek piyasasında yapısal sorunların giderek ağırlaştığını göstermektedir.

Çalışan yoksulluğu özellikle kadınlar, gençler, kayıt dışı çalışanlar ve düşük ücretli sektörlerde çalışan emekçiler üzerinde daha ağır sonuçlar doğurmaktadır. İşsizliğin, kayıt dışı çalışmanın ve düşük ücretli istihdamın daha yaygın olduğu Diyarbakır ile bölge illerinde ise bu sorun çok daha derin hissedilmektedir. Gelir yetersizliği yalnızca hanelerin tüketim gücünü azaltmamakta, çocukların yeterli ve sağlıklı beslenme hakkını, eğitim olanaklarını, sağlık hizmetlerine erişimini, barınma koşullarını ve toplumsal eşitsizlikleri de doğrudan etkilemektedir.

Anayasa'nın 2'nci maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal bir hukuk devleti olduğu hüküm altına alınmıştır. Anayasa'nın 49'uncu maddesi çalışma hakkını güvence altına alırken, 55'inci maddesi ise çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri için gerekli tedbirlerin alınmasını devletin görevleri arasında saymaktadır. Buna rağmen çalışan yoksulluğunun giderek yaygınlaşması, mevcut ücret politikalarının, sosyal koruma mekanizmalarının ve gelir dağılımını düzenlemeye yönelik uygulamaların kapsamlı biçimde değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Çalışan yoksulluğunun ulaştığı boyutun bütün yönleriyle ortaya konulması, ücret belirleme mekanizmalarının yaşam maliyetlerini karşılamadaki yeterliliğinin incelenmesi, yüksek enflasyonun ücret gelirleri üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi, kadınlar, gençler ve kayıt dışı çalışanlar bakımından ortaya çıkan özel sorunların tespit edilmesi, Diyarbakır başta olmak üzere bölgesel eşitsizliklerin çalışan yoksulluğuna etkisinin araştırılması, gelir dağılımındaki bozulmanın toplumsal sonuçlarının ortaya konulması ve çalışanların insan onuruna yaraşır bir yaşam sürdürebilmelerini sağlayacak yasal, ekonomik ve sosyal politika önerilerinin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu nedenle Türkiye Büyük Millet Meclisinin kapsamlı bir araştırma yürütmesi, ilgili kamu kurumlarını, işçi ve işveren konfederasyonlarını, meslek örgütlerini, akademisyenleri ve sivil toplum kuruluşlarını dinleyerek sorunun nedenlerini ve sonuçlarını bütün yönleriyle ortaya koyması, çalışan yoksulluğunu azaltacak, gelir dağılımında adaleti güçlendirecek ve emeğin insan onuruna yaraşır yaşam koşullarını güvence altına alacak politika önerileri geliştirmesi kamu yararı açısından gerekli görülmektedir.

1	PERİHAN KOCA DOĞAN	MERSİN	
3	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
4	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
5	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
6	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
7	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
8	CELAL FIRAT	İSTANBUL	
9	SİNAN ÇİFTYÜREK	VAN	
10	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
11	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
12	YILMAZ HUN	İĞDIR	
13	NEJLA DEMİR	AĞRI	
14	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
15	ALİ BOZAN	MERSİN	
16	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
17	GÜLDEREN VARLI	VAN	
18	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
19	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	